

YTTRANDE

Fredrik A. Johansson
Fredrik.A.Johansson@skane.se

Datum 2022-01-24
Ärendenummer 2021-POL000513

1 (6)

Socialdepartementet

Remiss. Börja med barnen! Följ upp hälsa och dela information för en god och nära vård

Sammanfattning

Region Skåne delar bilden av att det finns problem med en fragmentiserad barn- och ungdomshälsovård och ställer sig positiv till att syftet med uppdraget är att uppnå en mer jämlik vård som innefattar hälsofrämjande och förebyggande insatser för barn och unga i hela landet. Utredning innehåller dock främst bedömningar och färre förslag. Om fler bedömningar hade genererat förslag kunde utredningen troligen haft större inverkan på den fortsatta utvecklingen mot en mer jämlik vård för barn och unga i landet.

En sammanhållen hälsoreform för barn och unga kan ge tydliga riktlinjer inte bara till alla berörda parter direkt utan även till vårdgrannar indirekt. Det skulle bli tydligare för alla som arbetar med barn och unga vad som är eftersträvansvärt vad det gäller fysik och psykisk hälsa. Det skulle också öka kunskapen kring detta hos alla berörda och i hela samhället.

Systematisk uppföljning av den psykiska och fysiska hälsan och även möjligheten att dela information på ett ur olika aspekter säkert sätt är viktiga delar för att säkerställa barn och ungas psykiska och fysiska hälsa. Behovet av införandet av gemensamma begrepp är stort.

Ett arbete som ligger i linje med att uppnå en mer jämlik vård i enlighet med utredningens intention är det nationella arbetet med Kraftsamling för psykisk hälsa som ledas av Sveriges kommuner och regioner (SKR) och där Region Skåne bidrar i olika utvecklingsarbeten. Till exempel utveckling av målgruppsanpassade digitala verktyg och information samt kontaktvägar för unga. Region Skåne deltar också i andra utvecklingsprojekt på regional och nationell nivå med olika fokus på barn och ungas hälsa.

Region Skånes senaste folkhälsorapport baseras på enkätundersökningar i skolan där alla aktörer i länet som arbetar med barn erhåller samma bild av problemområden vilket utgör en bas för både internt arbete på alla vårdnivåer och arbete i samverkan med kommunernas första linje inom socialtjänst och elevhälsa.

I yttrandet på delbetänkande framhöll Region Skåne att tandvården saknades i betänkandet. Region Skåne ser därför mycket positivt på skrivningarna i slutbetänkandet för att främja en struktur som kan verka för en nära samverkan mellan hälso- och sjukvården och tandvården.

Ambulansverksamheten i Region Skåne har också läst utredningen och konstaterar att det saknas beskrivning och förslag kring ambulanssjukvårdens möjlighet att bidra till och ta del av den samlade bilden av hälsa och vård för ett enskilt barn eller ungdom.

I förslag och bedömningar saknas inkludering av ambulansverksamheten i den sammanhållna journalföringen. Sverige bör ha som mål att barn som vårdas inom ambulanssjukvården har rätt till så säker och god vård som möjligt.

Nedan redovisas Region Skåne synpunkter på bedömningarna och förslagen.

5.1 Uppföljning av barns och ungas hälsa

Region Skåne delar utredningens bedömning och förslag och menar att det är nödvändigt att Socialstyrelsen arbetar skyndsamt med frågan. Hälso- och sjukvårdens register behöver finnas tillgängligt, t ex för att få en bild av det nationella läget som även följs upp över tid. Ett hälsodataregister skulle med fördel kunna kompletteras med frågor till barn och unga om egenrapporterad hälsa. Resultaten skulle kunna användas som indikation för riktade insatser till särskilt utsatta grupper.

Det behöver dock bli tydligare vilka uppgifter som ska finnas i ett hälsodataregister och vilka som ev ska registreras i kvalitetsregister.

Region Skåne ställer sig bakom förslagen att Socialstyrelsen får i uppdrag att utreda möjligheterna att inkludera elevhälsans medicinska insatser och den hälso- och sjukvård som bedrivs på ungdomsmottagningarna i hälsodataregister. Ett förtydligande behövs avseende om medicinska insatser ska ingå. Det ska utredas avseende elevhälsan, men när det gäller ungdomsmottagningarna är det otydligt om även det ska ingå i utredningsuppdraget till Socialstyrelsen. Det är individens samlade behov av vård som behöver ses, inte enbart psykisk hälsa utan även den somatiska då dessa inte sällan har en påverkan på hälsan och valet av insatser.

Region Skåne vill även påpeka behovet av att specifikt skydda målgruppen på ungdomsmottagningarna som i de flesta fall är patienter utan vårdnadshavare och som ofta delger mycket känsliga uppgifter kring sexualitet, kropp och psykisk hälsa.

5.2 Förtydligande om uppgifter om hälsovård i kvalitetsregister

Region Skåne vill framhålla att förväntningarna på allt fler uppgifter i olika register leder till ökad administration, varför om fler uppgifter ska rapporteras behöver det utformas så att det kan ske automatiskt utan manuell hantering.

Region Skåne delar utredningens bedömning om att statligt stöd bör utgå till kvalitetsregister för hälsovårdande verksamheter för barn och unga under en uppbyggnadsfas. Det är centralt att den uppbyggnadsperiod för vilken stöd utgår blir tillräckligt lång för att arbetet ska hinna etableras i verksamheterna.

5.3 Hälsoreformerna för barn och unga bör följas, stödjas, utvärderas och tillses

5.3.1 Uppdrag till Socialstyrelsen att stödja genomförandet av den nationella hälsovårdsreformen

Region Skåne tillstyrker förslaget att Socialstyrelsen ska få i uppdrag att stödja genomförandet av den nationella hälsoformen för barn och unga, med särskild fokus på det nationella hälsovårdsprogrammet. Det är även positivt att det i uppdraget ska ingå att föreslå indikatorer för att kunna följa utvecklingen av barn- och ungdomshälsovården. Indikatorerna ska avse hälsa, inte verksamhet. Region Skåne vill också betona vikten av att huvudmän för hälso – och sjukvård är delaktiga vid utformningen av hälsoprogrammet.

I arbetet med ett nationellt hälsovårdsprogram finns behov av en långsiktig struktur för samverkan då många aktörer är involverade.

5.3.2 Uppdrag till Myndigheten för vård- och omsorgsanalys att utvärdera hälsoformen för barn och unga

Region Skåne ser positivt på förslaget att Myndigheten för vård- och omsorgsanalys ska få i uppdrag att utvärdera effekterna av den nationella hälsoformen för barn och unga.

Region Skåne delar bedömningen att Myndighetens utvärdering bör utgöra ett underlag för regeringens överväganden om huruvida det är lämpligt att införa en sammanhållen hälsouppföljning för barn och unga med regionen som huvudman.

En samlad hälsouppföljning med regionen som huvudman vore ur flera perspektiv en stor fördel, men det kräver ett mycket omfattande arbete, och innebär även risker, bland annat för den högspecialiserade vården som kan utarmas till följd av ett utökat uppdrag. Att blanda preventiv hälsovård med högspecialiserad vård är tveksamt. Det behöver snarare ske separat men i samarbete.

5.3.3 Förslag till lag om behandling av personuppgifter vid Myndigheten för vård- och omsorgsanalys bör genomföras

Region Skåne har inga synpunkter i denna del.

5.3.4 Inspektionen för vård och omsorg bör granska barn- och ungdomshälsovårdens verksamhet

Region Skåne instämmer i utredningens bedömning. Även socioekonomiska förutsättningar behöver belysas.

5.3.5 Det behöver följas upp om barns och ungas behov tillgodoses i omställningsprocessen

Region Skåne instämmer i förslaget.

5.4 Kartlägga förekomsten av och behov hos barn och unga med långvariga och stora vård- och omsorgsbehov

Region Skåne instämmer i förslaget, men vill framhålla att det är många aktörer involverade när det gäller barn och unga med stora vård – och omsorgsbehov, inte enbart regionerna. Det behöver vara tydligt.

5.5 Möjligheter att dela information inom och mellan vårdgivare finns redan i dag

Region Skåne delar utredningens uppfattning att det finns ett behov av informationsdelning inom och mellan vårdgivare och att det redan idag finns ett visst mått av möjligheter att göra det, men att dessa behöver ses över och ev. utökas. Svårigheter gällande exempelvis sammanhållen journalföring kan finnas gällande placerade barn, där vårdnadshavare utgör skyddsskäl. Placerande socialnämnder har många gånger ingen eller dålig kännedom om hälso- och sjukvårdens regelverk och det är inte självklart att det är socialnämnden som beslutar i dessa frågor gällande ett placerat barn.

5.6 Förslag till bestämmelser om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation bör genomföras och en utvidgning bör övervägas

Region Skåne vill framhålla att Region Skåne redan i sitt remissvar gällande Utredningen om sammanhållen information inom vård och omsorgs (S 2019:01) var kritiska till att barnperspektivet inte beaktats och att det finns många utmaningar med de föreslagna reglerna. Region Skåne ställer sig därför helt bakom nu aktuell utrednings förslag om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att undersöka om det är möjligt och lämpligt att utvidga de föreslagna bestämmelserna om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation till att omfatta ytterligare grupper av barn och unga inom socialtjänsten.

5.7 Utlämnande av uppgifter från hälso- och sjukvården till barn och vårdnadshavare bör utredas

Region Skåne ställer sig bakom förslaget om att regeringen ska tillsätta en utredning för att utreda om dagens lagstiftning är ändamålsenlig när det gäller utlämnande av uppgifter från hälso- och sjukvården till barn respektive vårdnadshavare samt att utredningen ska få i uppdrag att lämna nödvändiga författningsförslag för att åstadkomma en mer ändamålsenlig ordning. Region Skåne noterar dock, liksom nu aktuell utredning, att ett sådant uppdrag är tämligt svårt och mångfacetterat då det inte finns några självklara svar på vad som är en ändamålsenlig ordning när det gäller utlämnande av uppgifter från hälso- och sjukvården till barn respektive vårdnadshavare. Det är av stor vikt att utredningen beaktar att vissa grupper av barn och unga alltså är i behov av ett starkt skydd för de uppgifter som behandlas om dem i hälso- och sjukvården.

Vidare vill Region Skåne tillföra att Barnkonventionen som lag behöver tydliggöras och ha en central plats i den föreslagna utredningen kring utlämnande av uppgifter.

5.8 Förslag om ombuds tillgång till uppgifter bör genomföras

Region Skåne noterar liksom i avsnitt 5.6 att regionen i sitt remissvar gällande Utredningen om sammanhållen information inom vård och omsorgs (S 2019:01) ställde sig tveksam till förslaget om att införa möjlighet till ombuds tillgång till uppgifter i journalen. Särskilt noterade Region Skåne att förslaget skulle innebära en valfrihet för regionerna vilket skulle skapa en oenhetlig bild av ombudsfunktionen och en förvirring hos medborgarna som patienter. Region Skåne vidhåller denna inställning.

Just när det gäller barn kan Region Skåne dock dela nu aktuell utrednings insikt om att frågorna är särskilt svåra med beaktande just av barns beslutskompetens och förhållandet mellan regelverken i föräldrabalken och det ansvar och skyldigheter som där tillkommer vårdnadshavare och det regelverk inom hälso- och sjukvårdens område i primärt patientlagen och patientdatalagen som tillkommer den enskilde patienten, dvs. barnet självt. Det är en rättssäkerhetsprincip att värna dels om barnets integritet, dels att samtidigt beakta att barnet trots en bedömd beslutskompetens kan känna sig tvingat att godkänna exempelvis en vårdnadshavare som ombud. Den frågan följer av det beroendeförhållande som vanligen finns mellan barn och vårdnadshavare. Av denna anledning ställer sig Region Skåne inte bakom utredningens förslag att de av utredningen S 2019:01s föreslagna regler ska införas, utan att frågorna bör i sin helhet utredas närmare och ur fler perspektiv.

5.9 Utredningens förslag stärker och går i linje med nationell och internationell utveckling på hälsodataområdet

Region Skåne instämmer i utredningens bedömning.

5.9.1 Större statligt ansvar för nationell digital infrastruktur

Region Skåne instämmer i utredningens bedömning. En nationell digital infrastruktur möjliggör för vårdgivaren att göra en bättre bedömning av barnets behov av hälso- och sjukvård. Viktigt att resultatet blir användbart både för regioner och kommuner och att dessa involveras i arbetet.

5.9.2 Tydligare styrning mot nationell informationsstruktur och gemensam terminologi

Region Skåne instämmer i bedömningen. Det finns ett behov av en nationell enhetlighet vad gäller koder, begrepp, termer och strukturer att använda i det informationsutbyte som behövs för att säkerställa kvalitet och säkerhet. Det behövs en samstämmighet avseende vilka termer och begrepp som ska användas som gemensam termbas för området. Socialstyrelsen ansvarar för samordning av terminologin inom fackområdet vård och omsorg som innefattar hälso- och sjukvård samt socialtjänst och är en del i strategin Nationell e-Hälsa vilket innebär att myndigheterna kan vara delansvarig för en nationell digital infrastruktur.

Gemensamma tekniska standarder är en förutsättning för olika aktörers tjänster att kunna integreras och interagera samt dela information och kunskap med varandra. Enhetliga nationella tjänstekontrakt behöver utformas.

Gilbert Tribo
Ordförande